

ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ 'ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು' ಆತ್ಮಕಥನಾವಲೋಕನ.

ಎಸ್. ವಿ. ಮನಗುಂಡಿ

ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು

ನರಗುಂದ.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/11/s-v-managundi/>

ABSTRACT:

ಕರ್ನಾಟಕದ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯ ಹಿರಿಯ ನಟರಾದ ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಆತ್ಮಕಥೆ "ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು"ನ್ನು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು 1999ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. ರಂಗಕರ್ಮಿ ನಾಟ್ಯಭೂಷಣ ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಆತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ದು.ನಿಂ.ಬೆಳಗಲಿ ಅವರು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. 1970ರ ದಶಕದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ "ನನ್ನ ಬಣ್ಣದಬದುಕು" ಆತ್ಮಕಥೆಯು ಅವರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮಕಥೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಲಿ ಅವರು ನೀಡಿದ ವಿವರವು 1971ರ ಪೂರ್ವದ ಅವಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರದ ಏಣಗಿಯವರ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳು 'ಬಣ್ಣದ ಬದುಕಿನ ಚಿನ್ನದ ದಿನಗಳು' (2007) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗಣೇಶ ಅಮೀನಗಡ ಅವರು ಎರಡನೇ ಆತ್ಮಕಥನದ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ 'ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು' ಆತ್ಮಕಥನ ಅವಲೋಕನ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

KEY WORDS:

ರಂಗಪ್ರವೇಶ, ನಾಟಕ, ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ, ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ, ಭರತ, ನಾರದ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯ ಹಿರಿಯ ನಟರಾದ ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಆತ್ಮಕಥೆ "ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು"ನ್ನು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು 1999ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. ರಂಗಕರ್ಮಿ ನಾಟ್ಯಭೂಷಣ ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಆತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ದು.ನಿಂ.ಬೆಳಗಲಿ ಅವರು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು 1970ರ ದಶಕದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ "ನನ್ನ ಬಣ್ಣದಬದುಕು" ಆತ್ಮಕಥೆಯು ಅವರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮಕಥೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಲಿ ಅವರು ನೀಡಿದ

ವಿವರವು 1971ರ ಪೂರ್ವದ ಅವಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರದ ಏಣಿಯವರ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳು 'ಬಣ್ಣದ ಬದುಕಿನ ಚಿನ್ನದ ದಿನಗಳು' (2007) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗಣೇಶ ಅಮೀನಗಡ ಅವರು ಎರಡನೇ ಆತ್ಮಕಥನದ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ 'ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು' ಆತ್ಮಕಥನ ಅವಲೋಕನ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

ಏಣಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ 1916 ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸವದತ್ತಿ ತಾಲೂಕಿನ ಏಣಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು. ಅವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದು 2017ನೇ ವರ್ಷ. ಒಂದು ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ್ದು, ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಶಕಗಳ ಸುದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿ ನಟ-ರಾಗಿ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡವರು ಏಣಿ ಬಾಳಪ್ಪ. ಅವರೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಭೀಷ್ಮರಾಗಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಕಥೆ ಒಂದು ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ನವೋದಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಿಫುಲವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿದ್ವಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಾನುರಾಗಿದ್ದವರು, ಆತ್ಮಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಆತ್ಮಕಥೆಯು ಹರ್ಡೇಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರ 'ನನ್ನ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಣಿಕೆ' (1936) ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ರಾಜಕೀಯ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಧನೆಗೈದವರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕೊಡುಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. ಹರ್ಡೇಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರಿಂದ ಇಂದಿನ ರಹಮತ್ ತರಿಕೇರಿಯವರ 'ಕುಲಮೆ' ಕೃತಿಯವರೆಗೆ ಆತ್ಮಕಥೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ರಂಗಭೂಮಿಗಾಗಿ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ಅನೇಕರ ಆತ್ಮಕಥೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿ ವೀರಣ್ಣನವರ 'ಕಲೆಯೇ ಕಾಯಕ' ಜೋಳದ ರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡರ 'ನಂದೇ ನಾನೋದಿದೆ' ಉಮಾಶ್ರೀ ಅವರ 'ಬೆಂಕಿ ಬೆಡಗು' ಕೆ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ 'ಮರಿಯಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ರಂಗಸಿರಿ', ಈ ಮುಂತಾದ ಆತ್ಮಕಥೆಗಳು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿದ್ದು ವಿಶೇಷ.

‘ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು’ ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ 1916ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದು, ಏಣಿ ಗ್ರಾಮದ ಕರಿಬಸಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬಾಳಮ್ಮ ಅವರು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಮನೆತನದ ಹೆಸರು ಲೋಕೂರ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಮೂರು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿಯಾದ ಬಾಳಮ್ಮನವರ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ “ಅಣ್ಣ ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಳು” ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಬೆಳಗಲಿ ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಆತ್ಮಕಥೆಯು 95 ಪುಟದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರ ಬದುಕಿನ ಹಂತಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳ 110 ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆತ್ಮಕಥೆಯ ವಿವರವು ಟಿಪ್ಪಣಿ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾಲ್ಕು ಐದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅರ್ಧ ಪುಟ, ಮುಕ್ಕಾಲು ಪುಟ, ಒಂದು ಪುಟ, ಎರಡು ಪುಟಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಕಥನವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಆತ್ಮಕಥೆಯ ವಿಷಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ಈ ಮುಂದಿನಂತಿದ್ದು ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಆರಂಭದ ಪುಟದ ವಿಷಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ ‘ಗಣಪತಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪ್ರವೇಶ’ ‘ರಂಗಪ್ರವೇಶ’ ‘ಸೇವಕನ ಪಾತ್ರ’ ‘ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತದು’ ‘ವೃತ್ತಿನಟನಾದೆ’ ‘ಕುಟುಂಬದ ಕಂಪನಿ’ ‘ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ ನಾಟಕ’ ‘ಬಣ್ಣದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಡು’ ‘ರೋಮಾಂಚನ ಘಟನೆ’ ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಈ ರೀತಿ 110 ವಿಷಯಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಕಥೆಯನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಂದ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟದ ತಾಲೀಮು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಭಕ್ತ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಬಯಲಾಟದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಬಸಪ್ಪನ ಸಂಗಡ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಆಟದ ತಾಲೀಮು ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಹೋಗುವ ರೂಢಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕಾರಣ ಅಣ್ಣ ಮಾಡುವ ಗಣಪತಿ ಪಾತ್ರದ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ಬಾಯಿಪಾಠವಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅಣ್ಣನು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಹೋದಾಗ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ತಾಲೀಮು ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಾಳಪ್ಪನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣನ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ತಾಲೀಮಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತೆಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಸಿಟ್ಟಾದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರು “ಇಂದಿನ ಈ ತಾಲೀಮು ನಾನೂ ಅಣ್ಣನ ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡ್ತೀನು” ಎಂದು ನುಡಿದಾಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಅಣ್ಣನಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಣಪತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು

ತಾಲೀಮಿನಲ್ಲಿ “ಎಲ್ಲರ ಅಚ್ಚರಿಗೆ ಮೀರಿ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದೆ” ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಅಣ್ಣ ರಂಗಭೂಮಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡದೇ ತಮ್ಮನು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಚಾರ. ಬಾಳಪ್ಪನವರು ನಾಟಕದ ತಾಲೀಮಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಭಜನೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದು ಹಾಡುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಸಂಗೀತದ ಆಸಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬೇರೂರಲು ಕಾರಣವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ರೂಢಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಏಣಗಿಯ ಗುರುಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರು ಮೊರಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗರೂಡ ಸದಾಶಿವರಾಯರ ‘ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ’ ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಆಸಕ್ತರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥರಾದ ಗುರುಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರು ನಾಟಕ ಆಡುವ ತಂಡದ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಹಿಡಿದು ನರಗುಂದ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಏಣಗಿ ಊರಿನವರೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನದ ನಾಟಕದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಟಕವನ್ನು ಕಂಠ ಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದಿನ ಭರತನ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಾಗ ಭರತನ ಸೇವಕನ ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನರಗುಂದದಿಂದ ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಬರುವಾಗ ‘ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ’ ಪುಸ್ತಕ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರ ಗುಂಪು ಸೇರಿಸಿ ತಾಲೀಮು ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ತಿಳಿದಂತೆ ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಮಗ್ಗುಲಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿವರವನ್ನು ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಭರತನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ವಿಶೇಷ.

1928 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಅಣ್ಣನಾದ ಬಸಪ್ಪನು ಕಾಲರಾದಿಂದ ಅಸುನೀಗಿದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಮನೆತನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ಸಂದಿಗ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹುಕ್ಕೇರಿಯ ಬಸವಪ್ರಭು ನಾಯಕ ಅವರ ‘ಮೌಲಾಲಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ’ಯು ಬೈಲಹೊಂಗಲದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕಕಾರರಾದ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ‘ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ’ ನಾಟಕವನ್ನು ದಿಗ್ಗೃಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭರತನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಕಾರಣ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಒದಗಿದ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾದ ಗಿರಿಧರ ಅವರು ಏಣಿಗೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರನ್ನು ಕರೆಸಲು ಸೂಚಿಸಿದರಂತೆ. ಅವರು ಹಿಂದೆ ಏಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಭರತನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕಾರಣ ಏಣಿಗೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಬೈಲಹೊಂಗಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಂದಿನ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕಾರಣ 1928ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶ ನನ್ನದಾಯಿತೆಂದು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಹೋದರ ಚಿನ್ನಯಸ್ವಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿರುವ ದತ್ತವಾಡ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು 'ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ' ನಾಟಕದ ಭರತನ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ತರುವಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾನಂದಾ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾರದನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಿನ್ನಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಾಟಕ ಸಂಘ ದತ್ತವಾಡ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಇದ್ದುದರ ಕಾರಣ ನಾಟಕ ತಂಡ ಅಂತ್ಯವಾದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಸ್ವಂತ ಊರಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸೂಡಿ ಹುಚ್ಚಪ್ಪನವರಿಗೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರನ್ನು ಏಣಿಗೆಯಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗವೀರ ಸಿರಸಂಗಿ ಲಿಂಗರಾಜರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರಾಜ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿನ ವಿಜಯ ಧೇಟರಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಮಂದಿರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ನಾಟಕ ಮಂದಿರ ಇತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು 'ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕವನ್ನು ಶೂರಶಿವಾಜಿ ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಆಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಸರದಾರನ ಮಗನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕಗಳ ಹಾವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಂಪನಿ ನಡೆಯದಾಗ ನಾಟಕ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಾಳಪ್ಪನವರನ್ನು ಸೂಡಿ ಹುಚ್ಚಪ್ಪನವರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

1926 ರಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಿತ್ತೂರಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ 'ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ' ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದು ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಬ್ಬಿಗೇರಿ ನಾಟಕ ಸಂಘದವರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣವಾಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಅಬ್ಬಿಗೇರಿ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ನಾಟಕವು ಅಂದು "ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಲೇಖನ, ಭಾಷಣ ಮಾಡದ ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ನಾಟಕ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿತು" ಎಂದು ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಿತ್ತೂರ, ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ಸವದತ್ತಿ

ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ ಮೊದಲಾದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯಿತು. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಚೆನ್ನಮ್ಮ ರಾಣಿಯ ದತ್ತು ಪುತ್ರನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಸೋದರಮಾವನ ಕಿರಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ರೂಢಿಯಂತೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸೋದರಮಾವ ಗುಂಡಪ್ಪನು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೂರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹದ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕೈಗೂಸಾದವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದುದು ವಿಶೇಷ. ಬಾಳಪ್ಪನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ 'ಗೊಂಬೆಯಾಟದಂತೆ' ಆಗಿತ್ತು ಎಂದು ನೆನೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನಾಡಿನಡೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹರಡಿದಾಗ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಂಪನಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅದಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅದೇ ನಾಟಕವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಂಪನಿ ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಿರಂತರ ಉತ್ಸಾಹ ಶೀಲರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಕುರಿತಾದ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ "ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ಪ್ರಸಾದಿಕ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ" ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ಇದ್ದು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಡವರಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೆ ಕಂಪನಿಯವರು ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಾಳಪ್ಪನವರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಪಾತ್ರ ನೀಡಿ, ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ವಿಶೇಷ. ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಪನಿಯು ಅಂಕೋಲೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ 'ರುದ್ರಮ್ಮಾ' ನಾಟಕ ಆಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ರುದ್ರಮ್ಮಾ ನಾಟಕವಾಡಲು ಅಂದು ಒಬ್ಬ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು ಊರಿಗೆ ಹೋದವನು ಅಂದು ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದೇ ಇದ್ದಾಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಾಳಪ್ಪನವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ "ಹ್ಲಾ ಇನ್ನನೀ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪಾತ್ರ" ಮಾಡು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರಂತೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ "ಹ್ಲಾ ಮಗನ ಇಂದ ಕೆಂಚಮ್ಮನ ಪಾತ್ರ" ಎಂದು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಾಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಬಾಳಪ್ಪನವರ ದಿನಚರಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು

ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾದ ಅಡಿಪಾಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿರಿಸಿದುದು ವಿಶೇಷ. 'ಟಿಪ್ಪೂಸುಲ್ತಾನ್' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಾವರಖಾನ್ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು ಮತ್ತು 'ರುದ್ರಮ್ಮಾ' ನಾಟಕದ ರುದ್ರಮ್ಮಾ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ರಂಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಕ್ಕೂ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

1932ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ' ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ದಿಗ್ಗರ್ವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಬಾಲಿಕೆ ಮಹಾದೇವಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋಕಾಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಕ್ಷಯರೋಗ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ನಾಟಕದ ಕಂಪನಿ ಮಾಲಿಕರಿಂದ ಐದುನೂರುಗಳನ್ನು, ಒಂದು ದಿನದ ಆದಾಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವಂತಾದದ್ದು ಒಂದು ವಿಧಿ. ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ ಸೋದರಿಯ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಜರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಕಂಡು ಅಕ್ಕನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೋರಿದ ಸಂಗತಿಯು ಓದುಗರಿಗೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಸೂಡಿ ಹುಚ್ಚಪ್ಪನವರೊಂದಿಗೆ 1932 ರಲ್ಲಿ 'ಗುರುದೇವಾ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ' ಸ್ಥಾಪನೆ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಯು ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ನಂದಗಡ, ಅಳ್ಳಾವರ, ಹಳಿಯಾಳ, ಸಂಕೇಶ್ವರ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕಂಪನಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಎರಡನೇ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೇ ವಿವಾಹವು ಸಾವಿತ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ವೈಭವದಿಂದ ಜರುಗಿತ್ತು ಎಂದು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಸೂಡಿ ಹುಚ್ಚಪ್ಪನವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ 'ಗುರುದೇವಾ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ'ಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚಪ್ಪ ಇರ್ವರ ನಡುವೆ ವೈಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣ ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ 1936 ಲ್ಲಿ ದೊಡವಾಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 'ಕಿತ್ತೂರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ' ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೊಡವಾಡ ಗ್ರಾಮವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗಲಿ

ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಕೆಲಕಾಲ ತಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗ ಕೈಗೊಂಡು ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. 1938ರ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಮಖಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದಿಂದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡದೆ ಹದಿನೆಂಟು ದಿನ ಮಳೆಯಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕಲಾವಿದರು ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯದೆ ಇದ್ದುದರ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರದ ಹತ್ತಿರ ಬಸಾಪುರದಲ್ಲಿ 'ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣ' ನಾಟಕವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಾಮಾಯಣದ ಕೊನೆಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ವರ್ಗದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನುಭಾವ ಎದ್ದು ನಿಂತು "ನಮ್ಮೂರಾಗ ಯಾರನ್ನು ಯಾರೂ ಕೊಲ್ಲಬಾರ್ದು ಬೇಕಾದ್ರೆ ನೀವು ಬ್ಯಾರೆ ಕಡೆ ಕೊಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗೋದು ಬಿರಿ ಆದೀತು. ಹೂ ಲಗೂ ಮಾಡಿ ಕೊಂದವ್ನ ಬದುಕಿಸಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದ" ಎಂದು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಡೆತಡೆ ಮಾಡಿ ರಸಭಂಗ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಸಾನುಭವವಿಲ್ಲದ ಸಹೃದಯರೆದುರಿಗೆ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಕಲಾವಿದರನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಊರಾದ ಏಣಿಗೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಹನಟರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ಇರುವ ರಂಗ ಪರಿಕರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುತಗಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬೈಲಾಟಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ 'ರುದ್ರಮ್ಮಾ', 'ಮಲ್ಲಮ್ಮ', 'ಗುರುವಿರಕ್ತರ ಪ್ರಪಂಚ', 'ಅಸ್ತತ್ಯತಾನಿವಾರಣೆ' ಮುಂತಾದ ನಾಟಕ ಆಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಓಣಿಯಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೆದುದು ವಿಶೇಷ.

ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಜಮಖಂಡಿಯ 'ಗಜಾನನ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ'ಯ ಆಹ್ವಾನ ಬಂದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಯೋಚಿಸಿ ಕಂಪನಿ ಯಜಮಾನನಾದವನು ಬೇರೊಂದು ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರನಾಗಿ ಸೇರಬೇಕೆ ಬೇಡವೇ ಯೋಚಿಸಿ, ಒಣಜಂಭ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮು ಇಲ್ಲದೆ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಕಳಕಳಿಯ ಮೆಲೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕಂಪನಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಳಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಕಂಪನಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಗೋಕಾಕ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ಕರಾರಿನ ಮೇಲೆ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ನಟರಾಗಿ ಕಾಲ ನೂಕುತ್ತಾರೆ.

1941ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಕಟಕೋಳದಲ್ಲಿ

ಬಾಳಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹೊಸ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ 'ವೈಭವಶಾಲಿ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ' ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಂಪನಿಯ ನಾಲ್ವರು ಪಾಲುದಾರರಾಗಿ ಎಲ್.ಎಸ್. ಇನಾಮದಾರ, ರಾವಸಾಹೇಬ ಅಮ್ಮಣಗಿ, ಶಾಂತಪ್ಪ ಹಾವೇರಿ ಮುಂತಾದವರು ಇದ್ದರು. ಆರಂಭದ ನಾಟಕವಾಗಿ 'ಪಠಾಣಿ ಪಾಶ' ಆಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಪಠಾಣಿ ಪಾಶ' ನಾಟಕ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗ ಕೈಗೊಂಡು ಬಾಗಲಕೋಟೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಕಂಪನಿಯ ನಾಟಕವು ಮನೆಮಾತಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆಗೆ 'ಬಾಲಗಂಧರ್ವರ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕ ಸಂಘ'ವು ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳಪ್ಪನವರ ನಾಟಕದ ಮುಂದೆ ಬಾಲ ಗಂಧರ್ವರ ನಾಟಕ ಸೋತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗೆ ಅವಹೇಳನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಟ ಆಡಿದುದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ "ಕಾನಡಿ ಕಾವಳಾ ಮರಾಠಿ ಕೋಕಿಲಾ (ಕನ್ನಡ ಕಾಗೆಯ ಸಮಾನ ಮರಾಠಿ ಕೋಗಿಲೆ) ಎಂಬ ಮಾತು ಬಾಗಿಲಕೋಟೆಯ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಕೆಣಕಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

1942 ರಲ್ಲಿ ಏಣಿಗಿಯವರ ನಾಟಕ ಸಂಘವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ-ರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. ಬೆಳಗಾವಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಾದ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ವಾಲಿ ಮತ್ತವರ ತಂಡವು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಸಿಂಹ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿದ್ದು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ ಅನೇಕ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತದ್ದು ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯಾದ ವೈಭವಶಾಲಿ ನಾಟಕ ಸಂಘವು ಇಬ್ಬಾಗವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಪ್ಪಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಒಳ್ಳೆಯ ವೈಭವದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆದ ವೈಭವ ಶಾಲಿ ನಾಟ್ಯಸಂಘ ಇಬ್ಬಾಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಮತ್ತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದೇ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಕುರಿತು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸಂಘದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು 1947 ರಲ್ಲಿ 'ಕಲಾವೈಭವ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ (ಬೆಳಗಾವಿ)' ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಘದಿಂದ ಖಾನಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಾಟಕವಾಡುವಾಗ ಸಂಘದ ಫಲಕವನ್ನು "ಕಲಾವೈಭವ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ ಬೆಳಗಾವಿ (ಕರ್ನಾಟಕ)" ಎಂದು ಧಾಳಾಗಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮರಾಠಿ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಫಲಕ ಬದಲಾಯಿಸಲು

ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರಂತೆ. ಆದರೂ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಮರಾಠಿಗರಿಗೆ ಮಣಿಯದೆ ಇದ್ದುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ತಂಡದಿಂದ ಅಳಿಲು ಸೇವೆ ಎಂದು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ ಕಾರ್ಯ.

ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ 1952 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ತಾಯಿಯವರು ವಿಧಿವಶರಾದಾಗ ಅವರಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಸ್ವಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡುದಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಕಲಾವೈಭವ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘದಿಂದ 'ಕಲ್ಯಾಣಕ್ರಾಂತಿ' ಎಂಬ ಹೊಸ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಬದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ ಜಾತ್ರೆ ಸೂಡಿ, ನರೇಗಲ್ಲ, ಕುಕನೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ ಈ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ನೀಡಿದುದು ವಿಶೇಷ. ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕವಾಡಿ ಮುಂದೆ ಸಿಂದಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿ' ಸಿಂದಗಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದುದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ನಾಟಕದ ಕೊನೆಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ನಿಂತು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಆನಂತರ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ನಾಟಕವು ಕನ್ನಡ ರಂಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಇತಿಹಾಸ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ್ದು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 208 ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಚಾರ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಸಾವಿರ ರೂಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದುದು ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದುದಾಗಿ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆ ಸಂದರ್ಭದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏಣಿಯವರ ನಾಟಕ ತಂಡವು ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನವೆಂಬರ್ ಒಂದನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಮರಾಠಿಗರು ಕರಾಳದಿನ ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ನಾಟಕ ಆಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಏಣಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಹಠತೊಟ್ಟು ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಾಗ ಅಣ್ಣಾ ಗುರೂಜಿ ಅವರು ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣಾ ಗುರೂಜಿಯವರು "ಏ ಬಾಳಪ್ಪ ನೀವು ನಾಟಕಾ

ಆಡಿ ಇಂದು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಆಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ? ನಾ ಪ್ರಾಣ ಕೊಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ನಾಟಕ ನಡೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ನಾಟಕ ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದುದನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

1963ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಕಲಾ ವೈಭವ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘವು 'ದಾದಿರೀಪ' ಎಂಬ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾಜನರಾದುದು ವಿಶೇಷ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಈಚಲಕರಂಜಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘದಿಂದ ಅವಿರತ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಗಡಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಆಡಿದುದು ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಸಂಘದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಹಳೆಯ ಕಥೆಗಳಾದ “ರಾಜಾಗೋಪಿಚಂದ” ಮತ್ತು “ಕಡ್ಡಿ ಮಟ್ಟಿ ಸ್ವೇಶನ್ ಮಾಸ್ತರ” ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಮರಾಠಿಗರ ಜನಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ 1966 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಒಂದು ವರ್ಷದುದಕ್ಕೂ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಆಡಿ ದಾಖಲೆ ಬರೆದುದು ವಿಶೇಷ. ಈ ಮುಂಚೆ ಯಾವ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಈ ರೀತಿ ಆಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಚಾರವೆಂದು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವ ಸಮಿತಿ ಪರವಾಗಿ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ಅಷ್ಟ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದವರನ್ನು ವಿಶೇಷ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟು ಕರೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದವರು 'ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರ' ಮತ್ತು 'ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ' ನಾಟಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ಪರೇಳದ ದಾಮೋದರ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ತಾಯಿ ಕರುಳು' 'ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ' ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

1970 ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಜಾನನ ಥೇಟರಿನಲ್ಲಿ 'ಮಾವ ಬಂದ್ನಪೋ ಮಾವ' ನಾಟಕ ಆರಂಭಿಸಿ ಅಪಾರ ಜನಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದು ಸುಮಾರು 101 ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟಿದುದು ವಿಶೇಷ. ಈ ನಾಟಕದ ಅಂಗವಾಗಿ ಜರುಗಿದ ವಿವಿಧ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಬೀಚಿಯವರು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ತರ ನಾಟಕದ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಖ್ಯಾತ ನಾಟಕಕಾರ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಬಿ.ವಿ.ಕಾರಂತರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಬೆಟಗೇರಿ

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮಾ ಅವರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

‘ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು’ ಆತ್ಮಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು 1971ರ ವರೆಗಿನ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಂಡ ಅನುಭವಗಳ ಅಪೂರ್ವ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮಕಥೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಕ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ “ಕಲಾ ವೈಭವ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘದ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ” ಎಂದಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವಾದುದು.

ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಾಗಲೇ ನಾಟಕಗಳ ಅಭಿರುಚಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು, ಗಣಪತಿ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಬಳೆದುಕೊಂಡು, ರಂಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಿವಿಧ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ನಟನಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಎರಡು ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಆ ತರುವಾಯ ಸ್ವಂತ ಕಂಪನಿಕಟ್ಟಿ ತದನಂತರ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಲಾವೈಭವ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅದರ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಡಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಚರಿಸಿ ಸಹೃದಯರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ಏಣಿಗೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ರಂಗಭೂಮಿಯ ರಂಗಕರ್ಮಿಯಾಗಿ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಣಿ-ಗಿಯವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ತಂಡದವರ ಜೊತೆ ಅವಿನಾಭಾವದಿಂದ ಇದ್ದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗುಲಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅವಕಾಶ ದೊರೆತ ಹಿರಿ ಕಿರಿ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯ ಕೈಗೊಂಡು ಸಹೃದಯದವರ ಕಣ್ಣಿನೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಭಿನಯಿಸಿದ ಬಸವೇಶ್ವರ ಪಾತ್ರ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗುರುತನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅಭಿನಯಿಸಿ ಹೇಮರಡ್ಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ನೆನಪನ್ನು ಉಳಿಸಿದುದಾಗಿ ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವೈಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ದಿನಗಳನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪನವರ ‘ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು’ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರಂಗಭೂಮಿ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಕಾಲದ ಅವಧಿಯ ಸ್ಮರಣೀಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟುದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು ಇಡೀ ಕಥೆಯ ವಿವರವು ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಅಪೂರ್ವ

ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಬಂದು ಕೋಶವಾಗಿದ್ದುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ದು. ನಿಂ. ಬೆಳಗಲಿ (ನಿರೂಪಣೆ), 'ನನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು' ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಆತ್ಮಕಥನ (1999), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
2. ಗಣೇಶ ಅಮಿನಗಡ (ನಿರೂಪಣೆ), ಬಣ್ಣದ ಬದುಕಿನ ಚಿನ್ನದ ದಿನಗಳು (2007), ಪ್ರಸಾದನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು.
3. ಶೇಖ ಎಲ್. ಬಿ. (ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು), ಗುಡಿಹಳ್ಳಿ ನಾಗರಾಜ (ಸಂಪಾದಕರು), ಶತಮಾನದ ಶಕಪುರುಷ ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪ (2014), ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.